

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 190. Quid addendum sit circa obligationem restituendi ob neglectas
Horas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42600

ad beneficiatos, etiam ex iustitia. R. Affirmant *Saur. Sanch. Fagund. & alii*, 1. quia fundatores videntur eo pacto obtulisse proventus beneficii, & beneficiati eâ conditione admisisse beneficia, sicuti Curati cum simili pacto admittunt curam. 2. Quia *Conc. Lateran. & Pius V.* dicunt beneficiatos, si non orent, non facere fructus suos; item injustè percipere, ergo. E contrâ negant *Az. Henriq. Dian. Garc. Salas, Homob. Castrop. Ills.* t. 5. n. 38., quia quamvis recitatio Horarum sit conditio, sine qua beneficiati non faciunt fructus suos, ideoque acceptos teneantur restituere, tamen sufficienter non constat recitationem illam esse debitam ex iustitia. Utraque sententia est probabilis.

1208 *Q. 190. Quid addendum sit circa obligationem restituendi ob neglectas Horas. R. Seqq.*

§. I. *Alex. VII.* damnavit has duas propositiones, 20 *Restitutio à Pio V. imposita beneficiatis non recitantibus non debetur in conscientia ante sententiam declaratoriam Iudicis, eò quòd sit pœna.* 33. *Restitutio fructuum ob omissionem Horarum suppleri potest per quascumque eleemosynas, quas antea beneficiatus ex fructibus sui beneficii fecerit.* Ex his damnationibus constat beneficiatum, qui neglexerit Horas, teneri in conscientia ante omnem sententiam & declarationem restituere fructus tali negligentia respondentes, neque hanc restitutionem compensari per eleemosynas ante neglectam recitationem datas ex fructibus beneficii, ob quod tenetur ad Horas.

1209 §. II. Aliqui apud *Mendo* d. 7. n. 27. dicunt eum non teneri restituere, qui per alium recitavit Officium, quia ab alio solutum est, quod debebatur, ergo satisfactum est voluntati fundatorum. Hæc sententia non videtur probabilis, quia hoc ipso, quòd ipsemet

ipsemet non orarit, peccavit mortaliter, secundum dicta à n. 1201., ergo incurrit pœnam impositam. *Maj. Palud. Led. Burgh. cent. 1. cas. 43. & alii apud Dianam p. 2. t. 12. R. 24.* putant eum non teneri restituere, qui hodie omisit, si cras bis oret, tum quia sic videtur satisfieri intentioni fundatorum, cum toties oret, quot sunt dies in anno, tum etiam quia si quis obligatus ad legendum Sacrum negligat hodie & cras suppleat, non tenetur restituere, idem autem videtur dici posse de Horis. Oppositum tamen omnino tenendum est ob rationem antè datam, quia pœna restitutionis imposita est omissioni graviter peccaminosæ, qualis hæc est, *Gob. in Exp. t. 5. n. 594.*

§. III. Clericus, qui per ebrietatem causavit in se infirmitatem, ob quam nequit legere Horas, secundum *Gob. in Quin. t. 5. c. 10. n. 30.* non tenetur ad restitutionem, quia Ecclesia illos solos obligat, qui cessante legitimo impedimento non recitant, infirmitas autem est legitimum impedimentum, neque DD. distinguunt, an sit causata culpabiliter an inculpabiliter: Et ita etiam debentur Canonicis præsentia, si solent adesse, & jam absint ob morbum etiam ita culpabiliter causatum, uti docent *Covarr. Fill. Sanch. Gob. n. 37.* Si tamen causassent ex intentione eximendi se à choro vel non orandi, præsentia non deberentur, & omittendo Horas tenerentur restituere, quia nemini debet fraus sua patrocinari, *Gob. n. 31.* Imò si absque eo solebant abesse, etiam non debentur præsentia, uti idem docet n. 38., quia causa absentia est potius prava voluntas quam morbus.

§. IV. Si quis per biennium vel ultra, Horas omiserit, putant *Sanch. & alii cum Gob. in Exp. t. 5. n. 38.* satis esse, si Confessarius eum obliget ad restitu-

tutionem quartæ partis fructuum, quia videtur nimis durum & moraliter impossibile restituere totum; sed dicendum est obligari ad restituendum totum, si absque gravi incommodo possit, saltem successivè per partes, quia non apparet, per quid excusetur: ad grave tamen incommodum non censetur velle eum obligare Ecclesia.

1212 §. V. Non tenetur ad restitutionem, qui parvam officii partem omisit, licet fructus respondentes parti omissæ sint magni: si autem neglexit notabilem partem, sed conflata ex multis levibus, v. g. si omiserit in singulis horis unum psalmum, licet forte peccarit graviter, uti n. 1203. dictum est, tamen non teneri restituere docent *Castrop. Diana* p. 5. T. 14. R. 47. *Gob. n. 590.*, sed contradicunt *Suar. Regin. Bass. §. 5. n. 8.*, sicuti tenetur restituere, qui per parva furta multum abstulit; similiter si ex una hora longiore omiserit partem notabilem, *Suar. Bonart. Castrop.* obligant ad restitutionem, sed eum excusant *Bonac. Fill. Diana Gob. n. 589.*, quia Canones tantum loquuntur de illis, qui non orant horam, & tantum secundum horam integram statuunt obligationem restituendi hoc vel illud, nihil autem dicunt de omittente partem, ergo cum sint leges poenales sunt strictæ interpretationis, ergo intelligi debent de actu pleno & perfecto, omittere autem minus quàm unam integram horam, non videtur esse actus plenus & perfectus, ergo. Addit *Gob. n. 591.* eum, qui tenetur restituere; posse curare inde legi Missas pro defunctis.

1213 §. VI. Dato, quòd ille peccet graviter, qui horas sine attentione interna legit, de quo dicitur à n. 1340, nihilominus talis non teneretur restituere, dummodo orasset, uti probabiliter tenent *Sor. Tol. Mald. Azor*

Azor, Bonart. Manriq. Zech. Cordub. B. Med. Gar-
cias, quos referunt & sequuntur *Diana* p. 2. t. 12.
 R. 1. & 7. *Gob. n. 842. Vind. Gob. p. 2. prop. 7. n. 47.*
 contra *Bejam* p. 2. casu penult., qui multis suam
 sententiam propugnat redditque etiam probabilem:
 Ratio nostra est, quia præceptum orandi Horas, ex
 quo sequitur obligatio restituendi, prius datum est,
 & omnino distinguitur à præcepto, si datur, orandi
 eas attentè, AA. enim, qui asserunt dari præceptum
 orandi attentè, fatentur illud postea esse latum, &
 in eo planè nihil dicitur de restitutione, ergo obli-
 gatio restituendi tantùm tangit illos, qui non o-
 rant, neque lex odiosa extendenda est ad non o-
 rantes attentè.

§. VII. *Suar.* putat eum, qui non oravit, te- 1214
 neri restituere omnes omnino fructus etiam respon-
 dentes aliis functionibus, quas præstitit, sed proba-
 bilius contradicunt *Bonac. Sanch. Gob. à n. 592. Bur-*
senb. R. 2. n. 3.

§. VIII. Pro restitutione ob neglectas Horas, 1215
 satis est post illud tempus, à quo omisisti, dare elee-
 mosynam, etiamsi non cogites de debito, neque in-
 tendas dare in exsolutionem tuæ obligationis, *Suar.*
Laym. l. 3. T. 2 c. 12. n. 9. Sanch. in Conf. l. 2. c. 3.
d. 121. Diana p. 3. T. 6. R. 57. & p. 7. T. 10. R. 24. Lu-
go de Just. d. 4. n. 46. Gob. n. 592. Du Bois ad prop.
13. ab Alex. VII. damnatam: Ratio est, quia si elee-
 mosyna detur post omissionem, ponitur opus, quod
 in pœnam est præceptum, ergo satisfit præcepto, in-
 tentio enim non præcipitur secundùm dicta l. 1. n.
 694. Et quamvis aliquis dicat hanc restitutionem
 etiam ex justitia deberi, tamen virtualis intentio
 dantis eleemosynam est, ut per illam satisfaciat omni
 suæ obligationi.

§. IX. Hanc restitutionem deberi ex justitia, ne- 1216
 gant

gant *Panorm. l. Andr. Butr. Silv. Rosel. Arm. Tabien* aliique cum *Nav.*, qui dicit esse communem sententiam, quia hæc obligatio videtur tantum oriri tanquam poena ex *Constit. Conc. Later. & Pii V.* Econtrà esse ex iustitia docent, imprimis illi n. 1207. relati, qui putant orationem deberi ex iustitia, deinde idem tenent *Sot. Calder. Adrian. Ang. Dur. Az. Suar.* de *Horis* c. 29. *Illf.* t. 5. n. 38. , tum quia fuit acceptio mercedis sine præstatione laboris, tum maxime quia *Conc. Later. & Pius V.* dicunt eos, qui non orant, non facere fructus suos, Item injustè percipere, ergo ex iustitia tenentur restituere: Et hæc sententia videtur probabilior.

1217

ARTICULUS III.

Quæ excusent à recitatione Horarum.

“**R** Esp. Hæc seqq. 1. Infirmetas gravis, v. g. dolor notabilis capitis, ita ut sine incommodo vel incremento morbi, legi non possint. Dixi, *gravis*: quia levis, v. g. dolor stomachi aut pectoris, vel etiam aliquando febris tertiana aut quartana non excusat, cum toto die non affligat. Ita *Nav. Fill. Lay l. 4. tr. 1. c. 6. Bon d. 1. q. 6. p. 1.* Porrò taliter excusatus non tenetur, ut quidam volunt, audire alium legentem, nec alium substituere, ut habet *Fill & Sa v. Hora.* Si tamen commodè potest, & solet legere cum socio, tenetur, ut habet *Less. & Bon v. Dia. p. 2. t. 12. R. 43.*

“ 2. Justum impedimentum, v. g. metus prodicionis inter hæreticos; Item gravis vel repentina occupatio, vel opera charitatis majoris momenti, quàm Horæ, quæ sine scandalo vel gravi incommodo tuo vel alterius omitti non possint: Quo- modo